

BARNAFRID
LINKÖPINGS UNIVERSITETJustitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss: Ju2026/01507

Remissvar

Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer (SOU 2026:34)

Barnafrid, nationellt kunskapscentrum om våld mot barn, har beretts möjligheten att inkomma med ett remissvar på SOU 2026:34 *Nya nätbrott och andra åtgärder för genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer*. Barnafrid svarar på denna remiss som en del av Linköpings universitet.

Som nationellt kunskapscentrum om våld mot barn är remissvaret avgränsat till frågor som rör barn och unga som har blivit utsatta eller riskerar att utsättas för olika former av våld.

Sammanfattning av synpunkter

Barnafrid tillstyrker samtliga av utredningens förslag och bedömer att de lever upp till direktivets krav samt sammantaget stärker det straffrättsliga skyddet och brottsofferperspektivet för barn och unga som utsatts för eller riskerar att utsättas för våld. Särskilt för dem som utsätts i digitala miljöer och/eller som lever i hederskontexter. Särskilt betydelsefullt är det helhetsgrepp som tas mot nätrelaterade kränkningar genom förslagen om kriminalisering av spridning av falskt och manipulerat sexuellt material, nättrakasserier, olaga identitetsexponering och könsbaserat näthat samt införandet av en ny lag som ökar möjligheten att snabbt avlägsna material som omfattas av dess bestämmelser. För att förslagen ska få genomslag i praktiken krävs även att yrkesverksamma som möter barn och unga eller utreder dessa brott har rätt kompetens och kunskap, att berörda myndigheter har tillräckliga resurser samt att lagstiftningen följs upp och utvärderas.

Barnafrid anser att det i vissa delar av förslagen vore önskvärt att ytterligare betona eller vidta ytterligare åtgärder för att säkerställa barnrättsperspektivet.

De delar av förslagen som Barnafrid särskilt vill lyfta redogörs för nedan.

Andra synpunkter

11.2.1. Straffansvaret för kvinnlig könsstympning utvidgas

Barnafrid tillstyrker införandet av ett särskilt straffansvar för den som genom

olaga tvång, eller på annat sätt förmår någon att genomgå könsstympning eller som tillåter att en flicka under 18 år könsstympas. Barnafrid välkomnar särskilt att, likt barnnäkenskapsbrottet, uttryckligen införa ett straffansvar för vårdnadshavare eller andra personer med faktisk omsorgs- eller beslutanderoll som tillåter att en flicka könsstympas och att ansvar inte enbart grundar sig på underlåtenhetsbrottet eller den s.k. garantläran. Förslaget stärker skyddet för flickor och ligger väl i linje med barnkonventionens krav på skydd mot alla former av våld.

Barnafrid anser att lagens tillämpningsområde bör ses över och utvidgas, även om detta går utöver direktivets krav. Detta är nödvändigt för att samtliga typer av könsstympning ska omfattas av lagen. Idag omfattas endast ingrepp som syftar till att stympa eller orsaka annan bestående förändring i de yttre delarna av det kvinnliga könsorganet. Dessa rekvisit utesluter olika typer av könsstympning som sker genom att åsamka skada på de inre könsorganen eller som inte kan anses utgöra en stympning eller leda till en bestående förändring.

Barnafrid vill också poängtera att det främst är flickor under 15 år som utsätts eller riskerar att utsättas för könsstympning. Trots detta omnämner lagen endast ”kvinnor”. Att lägga till ordet ”flickor” i lagen skulle innebära ett starkt barnrättsperspektiv. Vår förhoppning är att båda dessa delar kan genomföras inom ramen för Dir. 2026:102.

11.2.2. Straffansvar införs för spridning av falskt och manipulerat material

Barnafrid tillstyrker utredningens förslag att kriminalisera spridning av falskt och manipulerat material av sexuell karaktär. Vi vill särskilt framhålla att förslaget har stor betydelse för skyddet av barn och unga. Internationell forskning och rapporter från barnrättsorganisationer visar att barn och unga i ökande utsträckning utsätts för AI-genererade nakenbilder, manipulerade sexuella bilder och annan digital sexuell exploatering.¹ För den som utsätts är det inte alltid avgörande om materialet är autentiskt eller manipulerat. Skadan kan uppstå genom själva framställningen och spridningen av materialet, den integritetskränkning det innebär samt omgivningens uppfattning om materialets autenticitet.²

11.2.1. Ett utvidgat straffansvar för otillbörlig övervakning som är upprepad eller varaktig

Barnafrid tillstyrker förslaget om att införa en subsidiär straffbestämmelse till psykiskt våld avseende olaga övervakning. Utformningen av bestämmelsen med ett mindre kvalificerat skaderekvisit kan vara av särskild vikt i arbetet mot

¹ Ó Ciardha, C., Buckley, J. & Portnoff, R.S. AI-generated child sexual abuse material: what's the harm?. AI & Soc (2026). <https://doi.org/10.1007/s00146-026-02932-y>

² UNICEF, “Deepfake abuse is abuse”: Statement by UNICEF on AI-generated sexualised images of children, 4 februari 2026, tillgänglig på UNICEF:s webbplats (hämtad 29 september 2026). <https://www.unicef.org/press-releases/deepfake-abuse-is-abuse>

hedersrelaterat våld och förtryck. Detta utifrån att olika former av otillbörlig övervakning av barn och unga kan utföras av en bred krets personer där övervakningen varit upprepad eller varaktig men inte så långvarig eller ingripande som krävs för att tillämpa straffbestämmelsen om psykiskt våld och inte heller bedöms utgöra sådana upprepade kränkningar som krävs för att tillämpa straffbestämmelsen om hedersförtryck.

11.2.4. Nättrakasserier kriminaliseras

Barnafrid tillstyrker en kriminalisering av nättrakasserier och bedömer att det kan förstärka skyddet för barn och unga mot hot och kränkningar som sker mot enskilda på olika sociala plattformar (det utredningen beskriver som mobbattacker).

Förslaget innebär, likt förslaget om olaga övervakning, en ökad möjlighet att lagföra flera individer som utövar kollektivt sanktionerade hot och kränkningar med hedersmotiv mot en individ på nätet. Denna typ av brottskonstruktion kan vara ett sätt att synliggöra det kollektivt sanktionerade och utövade våldet som sker inom en hederskontext.

11.2.5. Straffansvar för olaga identitetsexponering

Barnafrid tillstyrker straffansvar för olaga identitetsexponering. Teknikens utveckling har gjort spridning av personuppgifter online med uppsåt att skada, s.k. doxing, till ett växande hot mot individer. Forskning pekar på att frågan inte har uppmärksamats tillräckligt och att det behöver vidtas effektiva lagstiftningsåtgärder för att motverka den här typen av skadligt beteende.³ Forskning om doxing visar också att spridning och sammanställning av identifierande personuppgifter kan ingå i ett vidare förlopp av hot, trakasserier och teknikfaciliterat våld.⁴ Uppgifterna kan göra den utsatta tillgänglig för angrepp från andra och därigenom skapa en risk för att digitala hot övergår i fysiskt våld, även när det inte kan visas att identitetsexponeringen varit spridarens primära avsikt. Barnafrid vill därför framhålla att kravet på avsiktsuppsåt framstår som högt ställt. Det finns en risk att bestämmelsen exempelvis inte kommer att omfatta situationer av doxing på digitala plattformar, där bilder, filmer och personuppgifter sprids på ett sätt som direkt eller indirekt gör det möjligt att identifiera en person. Syftet kan vara att kränka, förödmjuka eller utöva kontroll över den utsatta, utan att det kan bevisas att den primära avsikten varit att uppmåna till våld eller annan skada, även

³ Batuhan Kukul, Personal data and personal safety: re-examining the limits of public data in the context of doxing, *International Data Privacy Law*, Volume 13, Issue 3, August 2023, Pages 182–193, <https://doi.org/10.1093/idpl/ipado11>

⁴ A.a.

Briony Anderson, Mark A. Wood (2021) "Doxxing: A Scoping Review and Typology", The Emerald International Handbook of Technology-Facilitated Violence and Abuse, Jane Bailey, Asher Flynn, Nicola Henry

om gärningspersonen varit medveten om risken för att hot eller våld kan komma att realiseras. För den som utsätts innebär spridningen av personuppgifterna inte bara en pågående kränkning av individens integritet, utan det utgör också en överhängande risk för fortsatta hot, kränkningar och våld.

11.2.6. Könsbaserat näthat kriminaliseras

Barnafrid tillstyrker förslaget om att kriminalisera könsbaserat näthat. Forskning har uppmärksammat en samtida motreaktion mot jämställdhet och visar att unga män i högre grad än andra grupper kan uppfatta framsteg för kvinnors rättigheter som ett hot mot mäns möjligheter, särskilt vid upplevd institutionell orättvisa och ökad konkurrens om arbetstillfällen.⁵

FOI:s kartläggning av digitala incelmiljöer visar att forumen kan präglas av grovt kvinnohat, avhumaniserande föreställningar om kvinnor samt hyllningar av personer som har utfört kvinnohatande våldsdåd.⁶ Barnafrid bedömer att en kriminalisering av könsbaserat näthat är ett viktigt steg i arbetet för att förebygga och bekämpa våld mot barn och unga, särskilt flickor och unga kvinnor i digitala miljöer.

11.3.1. Informationsskyldigheten i 13 a § förundersökningskungörelsen utvidgas i vissa avseenden

Barnafrid tillstyrker förslaget att målsägande ska informeras om möjligheterna att få skadligt material avlägsnat eller gjort oåtkomligt samt om de rättigheter som följer av dataskyddsregleringen. Vi bedömer att det är ett viktigt komplement till förslaget om införandet av en ny lag i avsnitt 12.1 och att dessa förändringar sammantaget kan innebära ett starkare brottsofferperspektiv. För personer som utsatts för digitalt våld, sexuella kränkningar eller integritetsintrång kan ett snabbt avlägsnande av material vara av avgörande betydelse för att begränsa fortsatt skada.

För många brottsoffer är det svårt att orientera sig bland de rättsliga möjligheter som finns. Det är därför angeläget att informationen lämnas så tidigt som möjligt i processen.

För att informationsskyldigheten ska få avsedd effekt behöver Polismyndigheten ges förutsättningar att på ett enhetligt och rättssäkert sätt lämna informationen till brottsoffer. Barnafrid anser också att genomförandet bör följas upp för att

⁵ Off G, Charron N and Alexander A (2022) *Who perceives women's rights as threatening to men and boys? Explaining modern sexism among young men in Europe*. Front. Polit. Sci. 4:909811. doi: 10.3389/fpos.2022.909811

⁶ Johan Fernquist, Björn Pelzer, Katie Asplund Cohen, Lisa Kaati och Nazar Akrami (2020) *Hope, cope & rope: Incels i digitala miljöer*, FOI Memo 7040, Totalförsvarets forskningsinstitut. <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI%20Memo%207040>

säkerställa att informationen når fram och är användbar för dem den är avsedd för. Barnafrid vill betona vikten av att informationen som lämnas av Polismyndigheten bör utformas utifrån barnets ålder, mognad och individuella förutsättningar. Informationen bör vara tydlig, tillgänglig och möjlig att förstå för barnet.

Barnafrid vill framhålla vikten av att information om avlägsnande av digitalt material integreras i det stöd som ges till brottsutsatta barn.

12.1. En ny lag om avlägsnande av material med anknytning till vissa nätbrott bör införas

Barnafrid tillstyrker förslaget om införandet av en lag om avlägsnande av nätbrottssinnehåll. För personer som utsätts för hot, trakasserier, integritetsintrång eller sexuella kränkningar på nätet kan den fortsatta tillgängligheten av materialet innebära en pågående fortsatt utsatthet. Möjligheten att få innehåll avlägsnat eller gjort oåtkomligt utgör därför ett viktigt komplement till den straffrättsliga regleringen. För barn och unga som utsätts för digitala kränkningar, sexuellt våld eller annan exploatering på nätet är tiden ofta en avgörande faktor för att begränsa den fortsatta skadan.

Barnafrid anser därför att en sådan lag borde ta ett större helhetsgrepp och inkludera fler av de integritets- och fridskränkande brott som kan tillgängliggöras online. Detta är särskilt viktigt för att skydda barn och unga från sådan skadlig exponering.

Barnafrid ser positivt på att Polismyndigheten får ansvar för systemet och att avlägsnande ska kunna ske skyndsamt. Vi vill samtidigt betona att det kommer krävas resurser för att Polismyndigheten ska kunna genomföra dessa åtgärder.

Barnafrid vill vidare framhålla vikten av regelbundna uppföljningar om lagens effekt och eventuella utmaningar med tillämpningen av lagen.

13.1. Brottet grov olaga förföljelse ska införas

Barnafrid tillstyrker utredningens förslag om att införa en gradindelning av brottet olaga förföljelse. Vi anser till skillnad från utredningen att man även bör höja minimistrafvet till minst 6 månaders fängelse för brott av normalgraden så att det på ett bättre sätt står i proportion till brottets allvar.

Vidare ser Barnafrid mycket positivt på att brottskatalogen för olaga förföljelse utvidgas och görs mer generell så att utformningen motsvarar brottskatalogen i fridskränkningssbrotten och hedersförtryck.

15.4.4 Förslagen om uppdrag till myndigheter om medvetandegörande och kunskapshöjande insatser om de nya nätbrotten m.m.

Barnafrid tillstyrker förslaget om att ge i uppdrag till relevanta myndigheter att ta fram och besluta om riktade medvetandegörande och kunskapshöjande insatser om de nya nätbrotten, förslaget att ge Brottsförebyggande rådet (BRÅ) i uppdrag att inrätta en systematiserad insamling av data, samt förslaget om att

Jämställdhetsmyndigheten och BRÅ ska utses till offentliga organ enligt direktivet.

Ny lagstiftning kräver ny kunskap och i vissa fall förändrade arbetssätt. Kunskapen behöver öka, tillräckliga resurser behöver tillsättas och lagstiftningen behöver implementeras, följas upp och utvärderas för att det utökade straffrättsliga skyddet ska få genomslag i praktiken. Dessa tre föreslagna regeringsuppdrag kan förväntas bidra till delar av detta.

I detta ärende har Laura Korhonen centrumchef beslutat och utredarna Sandra Skoog samt Madelene Soovik har varit föredragande.

För Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn

Linköping den 22 oktober 2026

Sandra Skoog
Utredare med
programansvar

Madelene Soovik
Utredare/jurist

Laura Korhonen, prof.
Centrumchef Barnafrid